

15. Фролова Т.О. Розвиток корпоративних стратегій в глобальному інвестиційному середовищі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора економічних наук: спец.08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Т.О. Фролова. – Київ, 2012. – С. 6.
16. Хрущ Н.А. Інвестиційна діяльність: сучасні стратегії і технології / Н.А. Хрущ. – Хмельницький: ХНУ, 2004. – 34 с.

17. Череп А.В. Інвестознавство: підручник / А.В. Череп – К.: Кондор, 2006. – 137 с.
18. Шарп У., Александер Г., Бейлі Дж. Інвестиції / Пер. з англ. А.Н. Буренін, А.А. Васін. – М.: Инфра-М, 2009. – С. 1028.
19. Шевчук Д.А. Організація і фінансування інвестицій: Навч. посіб. / Д.А. Шевчук: Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. – 104 с.

УДК 336.714:336.531.2:336.764.1

К.М. ЛЕВЧЕНКО,

аспірант кафедри фінансові ринки, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Міжнародні стандарти відображення результатів інвестиційної діяльності компаній з управління активами

Проведено порівняльний огляд особливостей аналізу інвестиційної діяльності компаній з управління активами відповідно до міжнародних та регіональних стандартів обліку та звітності щодо фінансових інвестицій.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, фінансові інвестиції, інвестиційний портфель, компанія з управління активами, фінансовий облік, звітність, МСБО, МСФЗ, GAAP, GIPS.

Е.М. ЛЕВЧЕНКО,

аспірант кафедри фінансові ринки, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Международные стандарты отображения результатов инвестиционной деятельности компаний по управлению активами

Проведен сравнительный обзор особенностей анализа инвестиционной деятельности компаний по управлению активами в соответствии с международными и региональными стандартами учета и отчетности по финансовым инвестициям.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, финансовые инвестиции, инвестиционный портфель, компания по управлению активами, финансовый учет, отчетность, МСФО, МСФО, GAAP, GIPS.

К. LEVCHENKO,

postgraduate student, Department of Financial markets, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

International standards mapping of the asset management companies' investment activity

The paper presents comparative overview of features analyzing investment asset management companies in accordance with international, regional and national accounting and reporting standards for financial investment.

Keywords: investment activity, financial investment, investment portfolio, assets management company, financial accounting, reporting, IAS, IFRS, GAAP, GIPS.

Постановка проблеми. Складні та суперечливі процеси розвитку ринкового середовища в національній економіці України зумовили необхідність якісного осмислення нових соціально-економічних явищ. Відбулися істотні зміни у характері та умовах здійснення інвестиційної діяльності будь-яких суб'єктів господарювання. Із появою нових організаційно-правових форм вітчизняний бізнес отримав свободу використання фінансових ресурсів, створено економіко-правові засади залучення інвестицій в національну економіку незалежно від країни походження інституційних та приватних інвесторів. Це, своєю чергою, вимагає кардинальних змін у методології діяльності компаній з управління активами, а також її оперативному та достовірному інформаційному забезпеченні аналізу інвестиційної діяльності таких компаній.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми свідчить, що деякі аспекти дослідження інвестиційної діяльності, та фінансових інвестицій зокрема, знайшли своє відображення у працях науковців, таких як В.М. Вовк, Ю.М. Коваленко, А.А. Пересада, Б.І. Пшик, С.В. Урванцева, О.Г. Шевченко [4, 6–8] та ін. Водночас дослідники звертають незначну увагу на проблеми розробки методичних підходів до оцінки рівня

впливу джерел портфельного інвестування на фінансові результати компаній з управління активами в цілому.

Інвестиційна діяльність компаній з управління активами інституційних інвесторів регулюється низкою міжнародних, регіональних та національних стандартів обліку та звітності щодо фінансових інвестицій, які постійно оновлюються відповідно до потреб часу. З огляду на реформи в обліку та звітності компаній з управління активами щодо інвестиційної діяльності виникла необхідність оцінки нюансів відображення процесу здійснення фінансових інвестицій за версією НП(С) БО, МСБО, МСФЗ, GAAP та GIPS.

Мета статті. Порівняльний огляд особливостей аналізу інвестиційної діяльності компаній з управління активами відповідно до міжнародних, регіональних та національних стандартів обліку та звітності щодо фінансових інвестицій.

Виклад основного матеріалу. В Україні відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» під інвестиційною діяльністю розуміють придбання та реалізацію тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів [1]. Для потреб аналізу особливостей інвестиційної діяльності компаній з управління активами П(С)БО 13 «Фінансові

Рисунок 1. Фінансові інвестиції за П(С)БО [1-3]

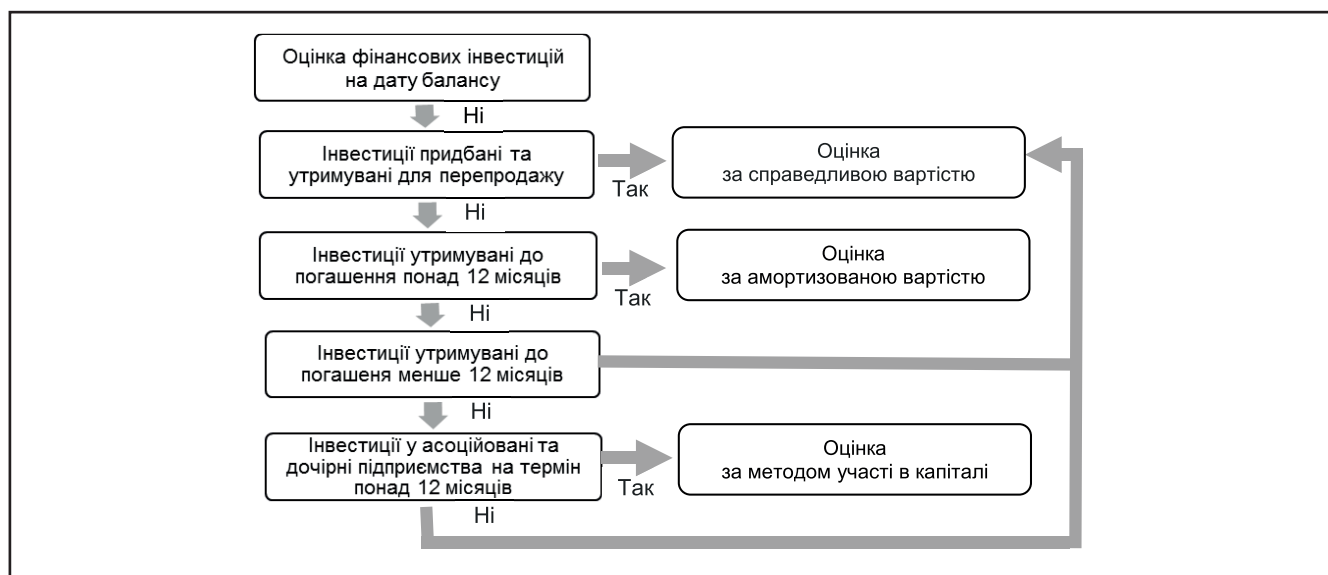

Рисунок 2. Оцінка фінансових інвестицій за П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» [2]

інструменти» чітко розтлумачив фінансові інвестиції як активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора [3].

Окрім того, вітчизняним законодавством розмежовано довгострокові та поточні фінансові інвестиції за метою інвестування, термінами перебування на підприємстві та ліквідності таких фінансових інвестицій (рис. 1).

Водночас в Україні П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» лише визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інвестиції, операції зі спільної діяльності та її розкриття у фінансовій звітності (рис. 2).

Зазначимо, що в Україні оцінка фінансових інвестицій компаній з управління активами здійснюється не лише відповідно до вимог П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції». Зокрема, Міністерство фінансів України рекомендує наводити інформацію про інвестиційну діяльність компаній з управління активами, дотримуючись норм Міжнародних стандартів фінансової звітності або МСФЗ (International Financial Reporting Standards або IFRS), у тому числі Міжнародних стандартів

бухгалтерського обліку, або МСБО (International Accounting Standards або IAS), та Тлумачень (КТМФЗ, ПКТ), виданих Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Зазначимо, що донедавна МСБО 25 «Фінансові інвестиції» регулював оцінку фінансових інвестицій та був замінений нормами МСФЗ 25 «Фінансові інвестиції». Відмінності між ПСБО 12 та МСФЗ 25 полягають в оцінці фінансових інвестицій при їх надходженні, оцінці на дату балансу, оцінці фінансових результатів від реалізації фінансових інвестицій, а також у відображенні облікової інформації про фінансові інвестиції компаній з управління активами у фінансовій звітності (табл. 1).

Нині МСФЗ 25 «Фінансові інвестиції» замінено МСБО 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства» та МСБО 31 «Облік спільної діяльності». Варто зауважити, що в Україні МСБО 31 втратив чинність для складання фінансової звітності за МСФЗ за звітні періоди починаючи із 1 січня 2013 року.

Слід зазначити, що компанії з управління активами складатимуть фінансову звітність за МСФЗ починаючи з 1 січня 2015 року.

Таблиця 1. Особливості аналізу фінансових інвестицій за ПСБО та МСФЗ [2, 11]

№	Відмінності	ПСБО	МСФЗ
1	2	3	4
1	Оцінка фінансових інвестицій при їх надходженні	Собівартість фінансових інвестицій складається: – з ціни придбання фінансових інвестицій, комісійних винагород, мита, податків, зборів, обов'язкових платежів та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансової інвестиції; – при придбанні фінансових інвестицій шляхом обміну на цінні папери власної емісії, то собівартість фінансових інвестицій визначається за справедливою вартістю переданих цінних паперів; – при придбанні фінансових інвестицій шляхом обміну на інші активи, то собівартість визначається за справедливою вартістю цих фінансових інвестицій	Собівартість фінансових інвестицій включає: – витрати на придбання фінансових інвестицій (комісійні винагороди, податки та банківські збори); – при придбанні фінансових інвестицій шляхом випуску акцій чи інших цінних паперів, вартість придбання є справедливою вартістю; – при придбанні фінансових інвестицій шляхом обміну на інший актив, вартість придбання фінансових інвестицій визначається виходячи із справедливої вартості активу, що обмінювався
2	Оцінка фінансових інвестицій на дату балансу	– фінансові інвестиції відображаються за справедливою вартістю (крім інвестицій, що утримуються підприємством до їх погашення або обліковуються за методом участі в капіталі); – фінансові інвестиції, що утримуються підприємством до їх погашення, відображаються за амортизованою собівартістю фінансових інвестицій; – фінансові інвестиції в асоційовані та дочірні підприємства та в спільну діяльність зі створенням юридичної особи відображаються за вартістю, що визначена за методом участі в капіталі	Фінансові інвестиції, які класифікуються як поточні активи, відображаються: – за ринковою вартістю; – за нижчою з двох оцінок – собівартістю чи ринковою вартістю. Фінансові інвестиції, які класифікуються як довгострокові активи, відображаються: – за собівартістю; – за сумою переоцінки; – у випадку придбання ринкових цінних паперів, що надають право власності, – за нижчою з двох оцінок: собівартістю або ринковою вартістю, визначеною на основі інвестиційного портфеля
3	Визначення результату від продажу фінансових інвестицій	Визначення фінансового результату від продажу фінансових інвестицій нормами П(С)БО не передбачено	Після продажу фінансових інвестицій різницю між чистою виручкою від реалізації і балансовою вартістю слід визнавати як дохід або витрати. Якщо фінансові інвестиції були поточним активом, відображеним на основі інвестиційного портфеля за нижчою з двох оцінок – собівартістю або ринковою вартістю, прибуток чи збиток від продажу фінансових інвестицій слід визначати на основі собівартості
4	Розкриття інформації про фінансові інвестиції у фінансовій звітності	У примітках до фінансової звітності наводяться: – балансова вартість фінансових інвестицій, що включені до складу статті Звіту про фінансовий стан «Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств»; – фінансові інвестиції, що включені до складу статей Звіту про фінансовий стан «Інші довгострокові фінансові інвестиції» та «Поточні фінансові інвестиції» за собівартістю, за справедливою вартістю, за амортизованою собівартістю; – підстави для визначення справедливої вартості фінансових інвестицій; – доходи та втрати від змін справедливої вартості фінансових інвестицій за звітний період; – перелік провідних асоційованих, дочірніх і спільних підприємств із зазначенням частки в капіталі та методів оцінки, що використовуються для обліку таких фінансових інвестицій	У фінансовій звітності наводяться: – облікова політика щодо визначення балансової вартості інвестицій; – значні суми, які включаються до доходу, щодо відсотків, дивідендів, роялті, прибутків та збитків від продажу поточних інвестицій, змін вартості таких інвестицій; – ринкова вартість інвестицій, якщо вони не відображаються в обліку за ринковою вартістю; – значні обмеження щодо можливості реалізації інвестицій або переведення доходу і виручки від реалізації; – довгострокові інвестиції, визнані за сумою переоцінки; – зміни дооцінки протягом певного періоду та характер таких змін; – аналіз портфелю інвестицій – для підприємств, основною діяльністю яких є утримання інвестицій

Варто звернути увагу на стандарти GAAP (Generally Accepted Accounting Principles), які суттєво впливають на міжнародні стандарти фінансової звітності щодо інвестиційної діяльності компаній з управління активами. Водночас необхідно пам'ятати, що без зазначення країни абревіатура GAAP трактується як загальноприйняті американські прин-

ципи обліку, в іншому випадку – GAAP трактується як національні стандарти вказаної країни [10].

Зазначимо, що існують відмінності стандартів GAAP та МСФЗ щодо облікового відображення фінансових інвестицій. Так, за МСФЗ зняття з обліку фінансових інвестицій пов'язане з переходом прав на отримання прибутку та ризиків, а за

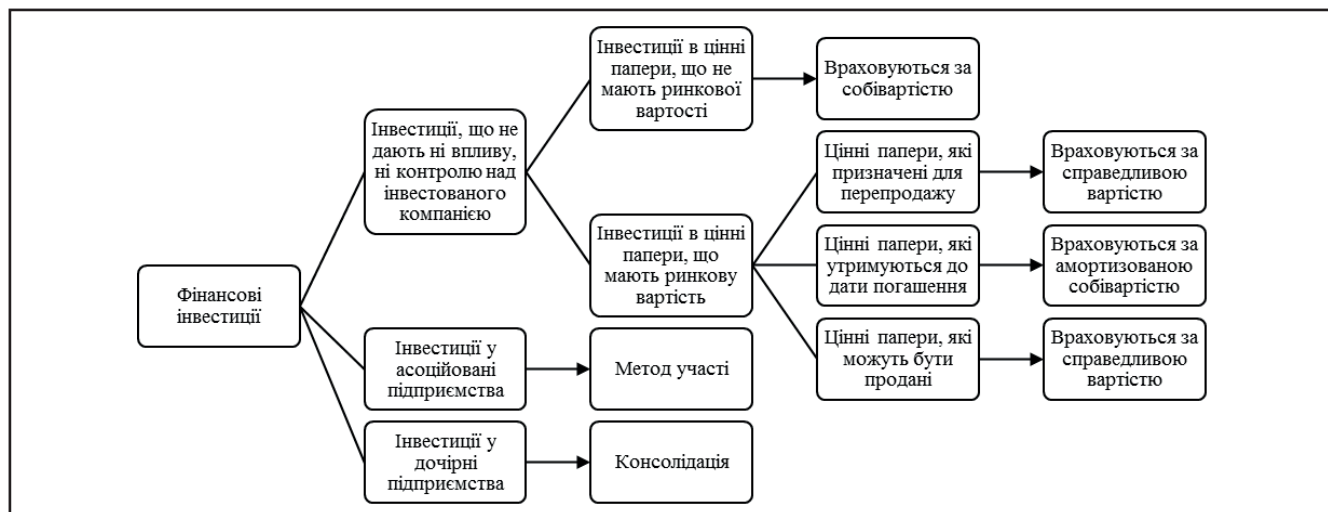

Рисунок 3. Класифікація фінансових інвестицій та правил їх оцінки [10]

GAAP саме юридичний договір є фактором зняття таких активів з обліку інвестиційної діяльності. Тобто МСФЗ орієнтований на економічну сутність операцій з фінансовими інвестиціями, а GAAP – на їхнє юридичне оформлення [9, с. 150].

Водночас з позиції аналізу інвестиційної діяльності таких відмінностей у співвідношенні GAAP та МСБО не існує (рис. 3).

Так, відповідно до GAAP та МСБО інвестиції в цінні папери, що не мають ринкової вартості, відображаються в обліку і звітності за собівартістю придбання. Своєю чергою, інвестиції в цінні папери, які призначені для перепродажу (trading securities або TS), відображаються в балансі за ринковою вартістю на дату складання звітності, а різниця між ринковою вартістю і собівартістю (або попередньою оцінкою) відображається у фінансовій звітності як нереалізовані доходи (витрати) поточного звітного періоду. При продажу таких інвестицій прибуток (збитки) від продажу представляє собою різницю між останньою оцінкою і продажною ціною (є реалізованими прибутками (збитками)) і відображається у фінансовій звітності за той період, в якому фінансові інвестиції були продані.

Інвестиції в цінні папери, які утримуються до дати погашення (hold to maturity securities або HTMS), відображаються за амортизованою собівартістю, тобто за собівартістю з амортизацією дисконту або премії.

Інвестиції в цінні папери, які можуть бути продані (available for sale securities або AFSS), відображаються за ринковою вартістю на дату складання фінансової звітності. При цьому різниця між ринковою вартістю (попередньою оцінкою) і собівартістю відбивається не у звіті про прибутки і збитки, а безпосередньо у власному капіталі компанії як нереалізовані доходи / витрати від переоцінки інвестицій. При продажу названих цінних паперів прибуток (збитки) від продажу представляє собою різницю між собівартістю і ціною реалізації (нереалізовані доходи (витрати) від переоцінки елімінуються різницею між балансовою вартістю інвестицій та їх собівартістю), є реалізованими прибутками (збитками) і відображаються у фінансовій звітності за той період, в якому вони були продані.

Інвестиції, що дають вплив, але не дають контролю, – це інвестиції в асоційовані компанії. Такі інвестиції обліковуються за методом участі. Вважається, що інвестор робить вплив на інвестовану компанію, якщо він володіє від 20 до 50% акцій.

Суть методу участі полягає в обліку інвестицій за собівартістю придбання та поступовим збільшенням вартості на частку інвестора в чистому прибутку (зменшується на частку чистих збитків) інвестованої компанії та зменшенні на одержувані інвестором дивіденди.

Інвестиції, що дають і вплив, і контроль, являють собою інвестиції в дочірні компанії. Вважається, що інвестор здійснює контроль, якщо він володіє понад 50% акцій інвестованої компанії. У цьому випадку потрібно складати консолідовану звітність щодо інвестиційної діяльності [10].

Окрім того, існують регіональні стандарти, які діють у кількох країнах певного регіону. Наприклад, вимоги європейських Директив, які носять обов'язковий характер, включені в національне законодавство країн – членів ЄС і таким чином впливають на практику фінансового обліку інвестиційної діяльності компаній з управління активами окремих країн. Серед них найбільше відомі Четверта директива «Основні вимоги до способів оцінки, порядку складання та складу публічної звітності», присвячена питанням річної звітності компаній та Сьома директива «Особливості обліку та звітності в корпораціях, консолідована звітність», що регламентує зведену (консолідовану) звітність групи компаній. Відповідно до Директив ЄС фінансові інвестиції відображаються в балансі у складі [13]:

– основних засобів (фінансові активи, які включають акції дочірніх підприємств, позики дочірнім підприємствам, участь в капіталі, позики підприємствам, з якими компанія пов'язана участю в капіталі, інвестиції, використовувані як основні засоби, інші позички, а також власні акції із зазначенням їх номінальної вартості або, за відсутності такої, їх облікової вартості) у разі, якщо національне право допускає їх відображення в балансі;

– оборотних активів (інвестиції, які включають акції дочірніх підприємств, власні акції із зазначенням їх номінальної вартості або, за відсутності такої, їх облікової вартості у разі, якщо національне право допускає їх відображення в балансі, а також інші інвестиції).

Нині ведеться робота з уточнення Директив ЄС, оскільки передбачені ними окремі норми не відповідають вимогам міжнародних стандартів фінансової звітності.

Що стосується аналізу інвестиційної діяльності, то інтерес викликає Директива ЄС «Про ринки фінансових інструмен-

Таблиця 2. Оцінка інвестиційного портфеля відповідно до стандартів GIPS [14, с. 203]

№	Об'єкт оцінки	Метод оцінки	Періодичність оцінки
1	2	3	4
1	Об'єднання портфельів	Ринкова (справедлива) вартість	Мають бути погоджені дати початку й закінчення періоду для річної оцінки вартості
2	Портфель фінансових інструментів	Ринкова вартість	Не рідше одного разу на місяць (на календарний кінець місяця або останній робочий день місяця) та станом на дату кожного великого потоку коштів
3	Цінні папери з фіксованим доходом і будь-які інші активи, для яких нараховується процентний доход	Метод нарахувань	Рекомендується здійснювати оцінку вартості на календарний кінець місяця або на останній робочий день місяця.
4	Дивіденди		Ринкова вартість має включати нарахований дохід
5	Прямі приватні інвестиції	Справедлива вартість	Щокварталу, але як мінімум щорічно

тив» (The Markets in Financial Instruments Directive або MiFID), яка замінила попередню директиву «Про інвестиційні послуги» (Investment Services Directive або ISD) і є частиною плану ЄС щодо створення єдиного європейського ринку фінансових інструментів і послуг. Директива вимагає від інвестиційних фірм, у тому числі компаній з управління активами, внесення низки змін у свої операційні процедури, такі як звіти про транзакції та зберігання інформації протягом п'яти років.

Зазначимо, що поняття «інвестиційні послуги і діяльність» включає в себе різні види діяльності, такі як прийом доручень про купівлю або продаж цінних паперів, управління портфелем, андеррайтинг або організація багатосторонньої торговельної системи. Своєю чергою, основними сферами застосування Директиви ЄС «Про ринки фінансових інструментів» є встановлення вимог до і після торговельної прозорості для угод з цінними паперами; розширення діапазону інвестиційних послуг і продуктів, що вимагають авторизації; а також забезпечення можливості здійснювати міжнародну діяльність через відкриття філій в інших країнах ЄС інвестиційним компаніям, попередньо отримавши авторизацію від національних регуляторів [5].

Своєю чергою, Глобальні стандарти результативності інвестування (The Global Investment Performance Standards або GIPS) регламентують організацію даних та подання звітності за підсумками інвестиційної діяльності. Інтерес компаній з управління активами до стандартів GIPS зародився в Україні ще до світової фінансово-економічної кризи, однак існують труднощі повноцінного завершення процесу верифікації через відмінності фінансового законодавства України. Зокрема, суперечлива «...вимога GIPS про оцінку вартості портфеля фінансових інвестицій на основі ринкових цін, а не на основі балансової вартості чи витрат, і не рідше, ніж щокварталу. Також рекомендується робити переоцінку вартості портфеля після кожного великого вилучення чи вкладення коштів, тобто більше 10% від вартості. Крім інвестицій в акції і боргові інструменти, діюча версія GIPS формулює вимоги і рекомендації для організації даних і подання результатів інвестування в такі класи активів, як похідні цінні папери та прямі фінансові інвестиції...» [12].

Загалом, стандарти GIPS вимагають об'єднання портфельів для всіх рахунків, керованих за винагороду, відповідно до інвестиційної стратегії, що своєю чергою впливає на методи оцінки результатів інвестиційної діяльності компаній з управління активами (табл. 2).

З табл. 2 очевидно, що суть підходу GIPS зводиться до того, що портфельі з подібними стратегіями інвестуван-

ня об'єднуються. На основі прибутковості кожного з окремих портфельів розраховується загальна прибутковість композиту, зважена за обсягом активів портфельів. Таким чином, саме композит є основною одиницею, для якої проводиться оцінка ефективності управління інвестиційними портфелями.

Висновки

У цілому можна виділити три рівні стандартизації правил аналізу інвестиційної діяльності компаній з управління активами, які так чи інакше корелюють між собою, незважаючи на низку відмінностей. Національні стандарти фінансового обліку діють у кожній країні. Так, в Україні діють П(С)БО, що регламентують облік фінансових інвестицій. Водночас американські стандарти GAAP через високий розвиток ринків фінансових послуг відіграють важливу роль у міжнародній практиці обліку та аналізу інвестиційної діяльності компаній з управління активами. Одним з регіональних стандартів інвестиційної діяльності компаній з управління активами є Директива ЄС «Про ринки фінансових інструментів», що вимагає прозорості для угод з цінними паперами. Окрім того, в Україні компанії з управління активами подають інформацію про інвестиційну діяльність, дотримуючись норм МСФЗ, у тому числі МСБО, а також з врахуванням вимог стандартів GIPS щодо розкриття фінансових результатів інвестиційної діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці критеріїв ефективності та результативності надання фінансових послуг з управління активами інституційних інвесторів, враховуючи стан інформаційного забезпечення аналізу інвестиційної діяльності компаній з управління активами.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 №73. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
2. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» від 26.04.2000 №91. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>
3. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» від 30.11.2001 №559. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>

4. Вовк В.М. Інвестиції та їхні оптимізаційні моделі: навч. посіб. / В.М. Вовк, І.М. Заславська. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 286 с.
5. Озюменко М.В. Реформа директивы «О рынках финансовых инструментов» (MiFID) и ее значение для финансовых рынков ЕС / М.В. Озюменко // Евразийский юридический журнал. – 2014. – №1 (68). – С. 45–48.
6. Пересада А.А. Фінансові інвестиції: Підручник / А.А. Пересада, Ю.М. Коваленко. – К.: КНЕУ, 2006. – 728 с.
7. Пересада А.А. Портфельне інвестування: Навч. посібник / А.А. Пересада, О.Г. Шевченко, Ю.М. Коваленко, С.В. Урванцева. – К.: КНЕУ, 2004. – 408 с.
8. Пшик Б.І. Інвестування підприємницької діяльності. Регіональний аспект дослідження: Монографія / І.Б. Пшик. – Львів: ЛБІ НБУ, 2005. – 275 с.
9. Семйон В.С. Бухгалтерський облік активів підприємства в різних країнах: порівняльний аспект / В.С. Семйон / Вісник ЖДТУ. – №4 (50). – С. 149–154.
10. Соловьева О.В. МСФО и ГААП: учет и отчетность / О.В. Соловьева. – М.: ИД ФБК–ПРЕСС, 2004. – 328 с.
11. Текст Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), включаючи Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) та Тлумачення (КТМФЗ, ПКТ), виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_010
12. Циган Р.М. Особливості обліку і аналізу інвестиційної діяльності підприємств відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності / Р.М. Циган, Є.В. Петрова. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Economics/65804.doc.htm
13. Четвертая Директива N 78/660/ЕЭС Совета Европейских Сообществ основывающаяся на статье 54 (3) «G» Договора, о годовой отчетности некоторых типов хозяйственных обществ. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_908/page
14. Швець В.Я. Стандарти оцінки ефективності діяльності інститутів спільного інвестування: світовий досвід і Україна / В.Я. Швець, Г.В. Соломіна // Економіка промисловості. – 2013. – №1–2 (61–62). – С. 201–208.